

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 31 december 2013

1146/2013

Lag

om ändring av tvångsmedelslagen

Utfärdad i Helsingfors den 30 december 2013

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) 2 kap. 9 § 1 mom., 3 kap. 15 § 2 mom., 6 kap. 3 § 1 mom. och 10 § 1 mom., 8 kap. 2 § 2 mom., 5 § 2 mom., 6 § 1 och 3 mom., 18 § 2 mom., 20 § 2 mom. och 24 § 2 och 3 mom., samt 10 kap. 3 § 2 mom., 5 § 2 och 3 mom., 6 § 2 mom., rubriken för 9 § och 9 § 1 och 3 mom., 27 § 2 mom., 37 § 2 mom., 40 § 2 mom. samt 56—58 och 60 §, av dem 10 kap. 3 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1468/2011 och 438/2013 samt 10 kap. 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag 438/2013, samt
fogas till 11 kap. en ny 1 a § som följer:

2 kap.

Gripande, anhållande och häktning

9 §

Anhållningsberättigade tjänstemän

En anhållningsberättigad tjänsteman beslutar om anhållande. Anhållningsberättigade tjänstemän är

1) polisöverdirektören, vid Polisstyrelsen polisdirektör, polisöverinspektör och polisinspektör, polischef, biträdande polischef, vid centralkriminalpolisen chefen för centralkriminalpolisen och biträdande chef, vid skyddspolisen chefen för skyddspolisen, biträdande chef som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, avdelningschef som

förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, överinspektör och inspektör som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, kriminalöverinspektör, kriminalinspektör, kriminalöverkommissarie, överkommissarie, kriminalkommissarie och kommissarie,

2) Tullens brottsbekämpningschef, chefen för verksamhetsenheten för Tullens brottsbekämpning och de tullöverinspektörer som av Tullens brottsbekämpningschef har förordnats till undersökningsledare,

3) chefen och biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen för gräns- och sjöavdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen, biträdande avdelningschefen, enhetschefen vid enheten för brottsbekämpning, överinspektörerna för gränsbevakningsfrågor, överinspektörerna, kriminalöverinspektörerna och

RP 14/2013
LaUB 17/2013
RSv 203/2013

kriminalinspektörerna på juridiska avdelningen vid staben för gränsbevakningsväsendet, kommandörerna och biträdande kommandörerna för gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna, chefen för en gränsbyrå eller sjöbyrå vid en gränsbevaknings- eller sjöbevakningssektion, chefen och biträdande chefen för Helsingfors gränskontrollavdelning vid Finska vikens sjöbevakningssektion och en sådan gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som genomgått den utbildning som föreskrivs för undersökningsledare inom gränsbevakningsväsendet och som av chefen för gränsbevakningsväsendet eller chefen för någon av dess förvaltningsenheter har förordnats till undersökningsledare,
4) åklagaren.

3 kap.

Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden

15 §

Ny behandling av ett häktningsärende

På begäran av den häktade ska domstolen ta upp ärendet till ny behandling också tidigare än vad som anges i 1 mom., om det finns skäl till det med anledning av någon omständighet som framkommit efter den föregående behandlingen. En anhållningsberättigad tjänsteman ska omedelbart underrätta den häktade och dennes biträde om sådana väsentliga förändringar i omständigheterna som ger anledning till ny behandling, om inte tjänstemannen med stöd av 17 § 3 mom. förordnar om omedelbar frigivning av den häktade.

6 kap.

Kvarstad

3 §

Tillfällig kvarstad

En anhållningsberättigad tjänsteman får

besluta om tillfällig kvarstad, om saken inte tål uppskov och om det är uppenbart att förutsättningarna enligt 1 § finns. Innan den tillfälliga kvarstaden verkställs får egendomen i fråga enligt den nämnda tjänstemannens beslut omhändertas av en förundersökningsmyndighet, om det behövs för att säkerställa verkställigheten.

10 §

Verkställighet av åtgärd

Utsökningsmyndigheterna sköter verkställigheten av kvarstad och tillfällig kvarstad, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 8 kap. i utsökningsbalken bestäms om verkställighet av beslut om säkringsåtgärder. Säkerhet enligt 2 § i det kapitlet behöver dock inte ställas för den skada som kvarstaden eller den tillfälliga kvarstaden kan orsaka svaranden, om inte domstolen, när den meddelar kvarstad för säkerställande av framtida betalning av skadestånd eller gottgörelse, av särskilda skäl ålägger målsäganden att ställa säkerhet.

8 kap.

Genomsökning

2 §

Förutsättningar för husrannsakan

På platser som inte innehas av den misstänkte får husrannsakan företas under i 1 mom. 1 punkten angivna förutsättningar endast, om brottet har begåtts eller den misstänkte har gripits där eller om det annars på synnerligen giltiga skäl kan antas att det vid genomsökningen påträffas föremål, egendom, handlingar, information eller omständigheter som avses i 1 mom. 2 punkten.

5 §

Närvaro vid husrannsakan

Den hos vilken husrannsakan företas eller, om denne inte är närvarande, någon som bor, arbetar eller annars lovligt vistas på platsen ska ges tillfälle att vara närvarande vid genomsökningen och att tillkalla vittne. Tillfälle att vara närvarande behöver inte ges, om detta avsevärt fördröjer förrättningen. Om ingen av de nämnda personerna eller ett av dem tillkallat vittne har varit närvarande vid förrättningen, ska den hos vilken genomsökningen företogs utan dröjsmål underrättas om förrättningen samt om sin rätt enligt 6 § att på begäran få en kopia av beslutet om genomsökning, sin rätt enligt 18 § att få husrannsakan prövad av domstol och sin rätt enligt 19 § att få en kopia av protokollet.

6 §

Förfarandet vid husrannsakan

När husrannsakan inleds ska den i 5 § 2 mom. avsedda person som är närvarande informeras om syftet med genomsökningen och ges en kopia av beslutet om genomsökning. Om det ännu inte finns något skriftligt beslut om husrannsakan, ska personen underrättas om rätten att på begäran få en kopia av beslutet. Dessutom ska personen i fråga underrättas om rätten enligt 18 § att få husrannsakan prövad av domstol och om rätten enligt 19 § att få en kopia av protokollet.

En person som finns på förrättningsplatsen får avlägsnas, om han eller hon genom sitt uppträdande försvårar förrättningen eller äventyrar möjligheterna att uppnå syftet med den. Också personens rätt att röra sig på förrättningsplatsen får begränsas för att förhindra att han eller hon får kännedom om uppgifter som är sekretessbelagda med stöd av lag, eller för att säkerställa avspärrningen av utredningsplatser och utredningsobjekt enligt 9 kap. 1 §. En förutsättning för att av-

lägsna en person eller begränsa hans eller hennes rätt att röra sig är dessutom att det är nödvändigt för att uppnå syftet med dessa åtgärder.

18 §

Domstolsprövning av husrannsakan

Vid handläggning av yrkanden som gäller husrannsakan tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 1 och 3 § om handläggning av häktningssyrkanden. Den som framställer yrkandet och den anhållningsberättigade tjänstemannen ska ges tillfälle att bli hörda. Ärendet får avgöras i kansliet utan behandling vid sammanträde, om domstolen anser att det är lämpligt.

20 §

Definition av genomsökning av utrustning

Genomsökning av utrustning får inte gälla sådana förtroliga meddelanden som omfattas av bestämmelserna om teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation i 10 kap.

24 §

Föreläggande att säkra data

Bestämmelserna i 1 mom. gäller även sådana uppgifter i anslutning till ett meddelande förmedlat med hjälp av ett informationssystem vilka anger meddelandets ursprung, destination, färdväg och storlek samt tidpunkten för kommunikationen, dess längd och art och andra motsvarande omständigheter (*trafikuppgifter*).

Förundersökningsmyndigheten har inte

med stöd av ett sådant föreläggande att säkra data som avses i 1 mom. rätt att ta del av innehållet i ett meddelande, i trafikuppgifterna eller i andra lagrade uppgifter. Om flera tjänsteleverantörer har deltagit i förmedlingen av ett sådant meddelande som avses i 2 mom., har förundersökningsmyndigheten rätt att ta del av de trafikuppgifter som behövs för att identifiera tjänsteleverantörerna.

10 kap.

Hemliga tvångsmedel

3 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som en misstänkt innehar eller annars kan antas använda, om den misstänkte är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, brott mot förbudet mot infanteriminor,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grov spridning av barnpornografisk bild,

5) sexuellt utnyttjande av barn, grovt sexuellt utnyttjande av barn,

6) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, i 21 kap. 6 a § i strafflagen avsedd förberedelse till grovt brott mot liv eller hälsa enligt 1, 2 eller 3 § i det kapitlet,

7) grovt ordnande av olaglig inresa, grovt frihetsberövande, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, förberedelse till tagande av gisslan,

8) grovt rån, förberedelse till grovt rån, grov utpressning,

9) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

10) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

11) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, meddelande av utbildning för ett terroristbrott, rekrytering för ett terroristbrott, finansiering av terrorism,

12) grov skadegörelse,

13) grovt bedrägeri, grovt ocker,

14) grov penningförfalskning,

15) grov miljöförstöring, eller

16) grovt narkotikabrott.

5 §

Beslut om teleavlyssning och annat motsvarande inhämtande av information

Tillstånd till teleavlyssning och till inhämtande av information enligt 4 § 2 mom. kan ges för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska följande nämnas:

1) det misstänkta brottet och brottstidpunkten,

2) den misstänkte,

3) de fakta som brottsmisstanken mot den misstänkte och förutsättningarna för teleavlyssningen eller för inhämtandet av information i stället för teleavlyssning grundar sig på,

4) giltighetstiden med angivande av klockslag för tillståndet till teleavlyssning eller inhämtande av information enligt 4 § 2 mom.,

5) den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,

6) den anställningsberättigade tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning,

7) eventuella begränsningar och villkor för

teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning.

6 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Förundersökningsmyndigheten kan ges tillstånd att utföra teleövervakning av en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller annars sannolikt används av någon som är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,

3) olovligt brukande, skadegörelse, kränkning av kommunikationshemlighet eller dataintrång som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning,

4) utnyttjande av person som är föremål för sexhandel, lockande av barn i sexuella syften eller koppleri,

5) narkotikabrott,

6) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

7) grovt tullredovisningsbrott,

8) grovt döljande av olagligt byte,

9) förberedelse till tagande av gisslan, eller

10) förberedelse till grovt rån.

9 §

Beslut om teleövervakning och om inhämtande av lägesuppgifter

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman ska domstolen besluta om teleövervakning enligt 6 §, 7 § 1 mom. 1, 4 och 5 punkten och 2 mom. samt om inhämtande av lägesuppgifter enligt 8 §. Om ärendet inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om teleövervakning och inhämtande av lägesuppgifter till dess att

domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att tvångsmedlet började användas.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången. Tillståndet eller beslutet får även gälla en viss tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod får vara längre än en månad.

27 §

Täckoperationer och förutsättningar för sådana

Polisen får rikta en täckoperation mot en person som är misstänkt för brott, om denne är skäligen misstänkt för något annat i 3 § avsett brott än grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt tullredovisningsbrott, eller om denne är skäligen misstänkt för ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen. En förutsättning för en täckoperation är dessutom att inhämtandet av information måste anses vara behövligt på grund av att den brottsliga verksamheten är planmässig, organiserad eller yrkesmässig eller på grund av att det kan antas att den fortsätter eller upprepas.

37 §

Beslut om genomförande av bevisprovokation genom köp

I beslutet ska följande nämnas:

1) den polisman som beslutat om bevisprovokationen samt beslutets datum och innehåll,

2) den polisenhet som genomför bevisprovokationen,

3) identifikationsuppgifterna för de polismän som genomför bevisprovokationen,

4) hur det har säkerställts att bevisprovokationen inte får den som är föremål för åtgär-

den eller någon annan att begå ett brott som denne annars inte skulle begå,

5) eventuella begränsningar och villkor för bevisprovokationen.

40 §

Beslut om styrd användning av informationskällor

Beslut om styrd användning av informationskällor får meddelas för högst sex månader åt gången.

56 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas i samband med utredning av brott, om informationen gäller ett brott för vars utredning man skulle ha fått använda det tvångsmedel genom vilket informationen har fått.

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformation kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

1) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet,

2) misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara eller utsättande,

3) grovt hemfridsbrott,

4) frihetsberövande, bortförande av barn, olaga hot eller olaga tvång,

5) utpressning, eller

6) förberedelse till allmänfarligt brott.

Domstolen beslutar i samband med behandlingen av huvudsaken om användningen av överskottsinformation som bevisning. Bestämmelser om anteckning i förundersökningsprotokollet av den överskottsinformation som har använts finns i 9 kap. 6 § 2

mom. i förundersökningslagen och bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska uppges i stämningsansökan i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål.

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för att förhindra brott, för att rikta in polisens verksamhet och som en utredning som stöder det att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

I 5 kap. 54 § i polislagen föreskrivs om hur överskottsinformation som fåtts med stöd av polislagen får användas för att utreda ett brott.

57 §

Utplåning av information

Överskottsinformationen ska utplånas efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän. Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om den gäller ett brott som avses i 56 § 1 eller 2 mom. i denna lag eller om den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte ska utplånas ska bevaras i fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

De basstationsuppgifter som avses i 10 § i det här kapitlet ska utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

58 §

Avbrytande av teleavlyssning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att teleavlyssningen riktas mot något annat än i tillståndet avsett meddelande från eller till den som är misstänkt för brott eller att den brottsmisstänkte som den

tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska användningen av tvångsmedlet avbrytas så snart som möjligt. De upptagningar som har fått genom avlyssningen och anteckningarna om de uppgifter som fått genom den ska genast utplånas. Skyldigheten att avbryta åtgärden och skyldigheten att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen gäller ett meddelandes innehåll eller identifieringsuppgifter som avses i 6 § eller det framgår att den misstänkte inte använder den anordning som är föremål för observationen.

60 §

Underrättelse om användning av hemligt tvångsmedel

En misstänkt som varit föremål för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen när ärendet har förts till åklagaren för prövning eller förundersökningen annars har avslutats eller avbrutits. Den misstänkte ska dock underrättas om ett tvångsmedel senast ett år efter det att användningen av det har avslutats.

En misstänkt som varit föremål för en täckoperation, bevisprovokation genom köp och styrd användning av informationskällor ska utan ogrundat dröjsmål underrättas om detta skriftligen när ärendet har förts till åklagaren för prövning.

På yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 och 2 mom. till den misstänkte får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående eller framtida inhämtning av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. På beslut av domstolen får underrättelsen underlätas, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

Om den misstänktes identitet inte är känd vid utgången av den utsatta tid som avses i 1 mom. eller det uppskov som avses i 3 mom., ska han eller hon utan ogrundat dröjsmål underrättas om tvångsmedlet skriftligen omedelbart när hans eller hennes identitet har utretts.

Samtidigt ska den domstol som beviljat tillståndet och, i fråga om täckoperationer, den domstol som avses i 32 § informeras skriftligen om underrättelsen.

Vid prövning av frågan om att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 3 mom. ska hänsyn också tas till en parts rätt att på behörigt sätt försvara sig eller annars på behörigt sätt bevaka sin rätt i en rättegång.

Vid handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 43 § iakttas i tillämpliga delar. Ärenden som gäller underrättelse om bevisprovokation genom köp eller styrd användning av informationskällor ska behandlas vid Helsingfors tingsrätt med iakttagande i tillämpliga delar av 6 mom. i den paragrafen.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 a §

Överföring av ett ärende till en annan domstol

Den domstol där ett tvångsmedelsärende är anhängigt får på framställning av en anhållningsberättigad tjänsteman eller någon annan person som fört tvångsmedelsärendet till domstol överföra ärendet till en annan behörig domstol, om särskilda skäl kräver det. Den överförande domstolens beslut och andra åtgärder i samband med ärendet är i kraft tills den domstol dit ärendet har överförts beslutar något annat. Ärendet får likväl inte överföras tillbaka, om inte nya särskilda skäl kräver det.

Ett beslut genom vilket ett ärende har överförts eller en framställning om överföring har avslagits får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Helsingfors den 30 december 2013

Republikens President
SAULI NIINISTÖ

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*